

MÁLTEIGURIN

Ógvísligt

Í Virginia, USA, hava tey tikið lívið av einum manni, sum æt Murphy, og sum sigst hava dripið ein annan mann, tí - so segði útvarpið - hann hevði lagt ástir saman við konu Murphy. Eftir at hava sitið deyðadømdur í seks ár - og tað skuldi verið straff nokk - bleiv tann neyðar Murphy sendur til fedrar sínar »við einari eittursprænu«.

Navnorðið »spræna« er ikki til í føroyskum - vissið Svabo er eftirfarandi. Hann hevur »spræna« sum sagnorð: »sprænte Vand eller andet med Munden«. Harafturímóti hevur hann »sroyta« við bæði sum navnorð og sagnorð. Seinni hava aðrir so roynt at seta »spræna« í staðin fyri »sroyta« - uttan at nakar veit hví. Allir føroyingar sroyta við sroytu, tá ið teir hava brúk fyri tí. Eingin sprænr við sprænu, men hetta má so sambært málpolitikkinum vera ein feilur við føroyingum.

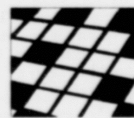
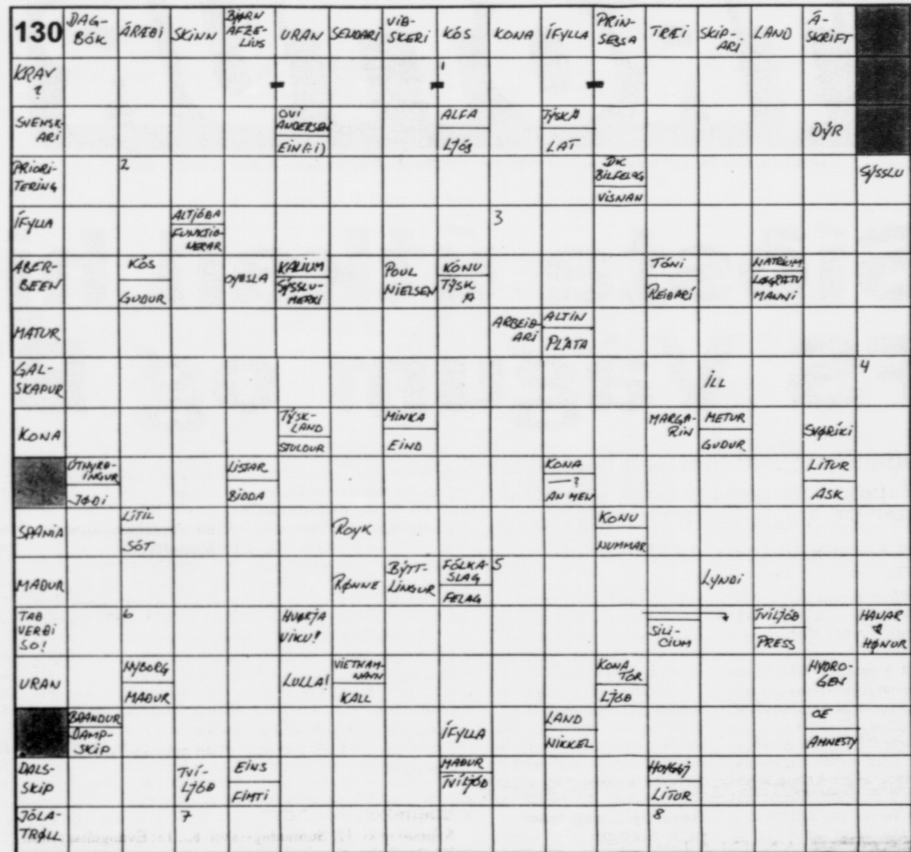
At spræna og at sroyta eru hvørt sitt. At spræna er at senda eina tjúka strálu. Ein sprænur kann t.d. koma úr blástrinum á einum hvali. At sroyta við einari sroytu er nakað annað. Ein brandmaður kann brúka sína brand-sroytu, men tað vanligasta brúkið er, tá ið tann umsorgsfulla sjúkrasystirin gevur einum forpindum patienti eina sroytu fyri pinu. Og tann sroytan er mikron-kløn.

At siga spræna við sprænu er at spæla við orð, sum ikki eru til. Men ikki bara tað. Hetta er eisini tað, sum vit kunnu kalla ógvísligt málbrúk. Sambært Chr. Matras og M. A. Jacobsen betýðir »ógvísligt« »voldsom, fremfúsende«. Og tað er júst soleiðis, at vanlig fólk brúka hetta orðið. Vit siga um onkran persón, sum ikki bara er fortur, men sum kanska eisini breggjar og hóreiggjar sær, at hann er ógvísligt. Men hetta orðið verður í heilum brúkt synonyymi við hjóðorðið »ógvuliga«, sum hevur somu rót, men ein annan týðning: ógilliga, ella sum Matras og Jacobsen siga: »frygteligt, forskrækkeligt«. Hetta líkast misbrúkinum av orðinum »hervíligt«. Hvarja ferð illveður er, verður tað til »hervíligt ódnarveður« í útvarpinum.

Síð ið »ógvísligt« er helst eitt pejorativt (niðursetandi) s, sum vit finna nógvaaðrastaðni eisini: bygðasligur er meira niðursetandi enn bygðaligur. Onnur orð av hesum slagnum eru klæntasligur, jánkasligur, neyðarsligur, bundisligur, gomulgentuslig osfr.

Øll grund er til at føla við familjuni Murphy og hinum, sum blivu rakt av sorgarleikinum. Har vendist ikki aftur, gjørd gerð fær onga vend, og nú hevur tann neyðar mann-dráparin so fingið frið. Men tað sømir seg ikki væl at umtala hendingina við ógvísligum ella skemtiligum orða-brúki um at leggja saman ástir og avliva við sprænu.

hj.

KROSSORDAGÁTA

Loysnir frá seinastu viku Loysunarorðið: SANGSKRIVARAR

S	U	N	L	E	I	F	R	A	S	M	U	S	S	E	N
Ú	R	N	E	Y	B	A	R	D	Y	P	I	E	I	S	
N			G			R	I	N	G	E	I	R	I		
I	A	K	F	A	R	L	S	D	N	A					
	G	E	R	A	N	D	I	S	D	A	G	U	R		
R	Y	I	R	A	V	P	A	U	L	I					
O	A	S	A	N	D	I	R	A	I						
T	T	T	A	I	G	O	N	S	H	A					
R	I		R	O	K	S	U	T	D	A	N				
J	O	H	A	N	S	E	N	A	G	A	I	V	D		
J	O	A	N	N	A	O	R	K	A	N	A	N	A		
	N	A	B	A	R	I	R	A	N	A	L	G			
129	H	L		L	O	F	R	D	H	O	V	E			
	G	R	A	V	E	R	B	A	E	G	E	R			
A	R	K	I	N	A	T	I	R	A	U	B				
R	A	N	N	O	S	U	N	G	A	E	L	I			

Hvønn leygardag

er krossordagáta í blaðnum. Driðið verður millum røttu inn-sendu loysnirnar. Vinningurin er ein bók frá Bókadeild Føroya Lærarafelags ella Føroya Skúlabókagrunni. (Krossa av á listanum høgrumegin, hvørja tú best kundi hugsað tær). Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunar-orðið vera okkum í hendi í seinasta lagi hósdagin. Vinnarin verður saman við loystu gátuni kunngjørdur í blaðnum næsta leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: Sosialurin, Box 76, 110 Tórshavn - og viðmerkið »Krossordagáta nr. ...« á hjálvan.

Vinnari: Hans Martin Nielsen,
Mýrusnípuvegur 44
100 Tórshavn

Loysunar-orðið:

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

Lesið føroyskt - hugsið føroyskt!

Frá
BÓKADEILD
FØROYA LÆRARAFELAGS:

- ☐ Ljósini slókna
- ☐ Søgur úr Port Janua
- ☐ Biblían í orðum og myndum
- ☐ Indíanararnir. Sagan um upprunafólkið í Norðuramerika
- ☐ Mangt er millum himmal og jørð

Frá
FØROYA
SKÚLABÓKAGRUNNI:

- ☐ Samfelagsfrøði 1. Tú og samfelagið
- ☐ Heimssøga I
- ☐ Sagan um hini
- ☐ Lív og gróður
- ☐ Orðaskyn. Mín fyrsta orðabók

Bøkur og annað tilfar
- bæði innan og uttan skúlagátt.

70 ár

29. september fyllir Anna Kathrina í Skálanum, Klaksvík, 70 ár.
Føðingardagurin verður hildin saman við børnunum.